

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра педагогіки та методики навчання іноземних мов

Курсова робота
з педагогіки на тему: «Освіта в Українській Державі 1917-1919 років»

студентки групи СОукр 11-22
педагогічного факультету
романо-германської
та української філології,
спеціальності 014 Середня освіта,
спеціалізації 014.01 Українська мова і
література, освітньої програми
Українська мова і література, англійська
мова, зарубіжна література
Шкабарні Ірини Віталіївни
Науковий керівник –
канд. пед. наук, доцент Годлевська К.В.
Кількість балів –
Національна шкала –
Оцінка ЄКТС –

Члени комісії: _____

(підпис)

(прізвище, ініціали)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	2
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В УКРАЇНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ 1917 – 1919 РОКІВ.....	3
1.1 Аналіз історіографії дослідження.....	3
1.2 Правове забезпечення розвитку освіти в Українській державі 1917 – 1919 років	4
РОЗДІЛ 2. ДЕРЖАВНА ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА В УКРАЇНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ В 1917 – 1919 РР.....	7
2.1 Формування національної шкільної освіти в Українській державі.....	7
2.2 Становлення української вищої школи в 1917 – 1919 рр	8
2.3 Національна педагогіка в Українській державі.....	13
ВИСНОВКИ.....	16
РЕЗЮМЕ.....	17
RESUME.....	18
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	19

ВСТУП

Актуальність дослідження: Період 1917-1919 років був бурхливим і складним для України, адже вона здобула незалежність після століть іноземного панування. У цей час відбувалися революційні події, змінювався політичний лад, точилася війна за незалежність.

Вивчення освіти в цей період дає можливість зрозуміти, як українське суспільство намагалося будувати нове життя, які пріоритети воно ставило, з якими викликами стикалося.

Аналіз освітньої політики Української Держави може допомогти нам краще зрозуміти сучасні проблеми освіти в Україні та знайти шляхи їх вирішення.

Мета дослідження: Охарактеризувати особливості освітнього процесу в Українській Державі 1917-1919 рр. Реалізація мети передбачає розв'язання таких **завдань:**

1. Проаналізувати історіографію та джерельну базу дослідження.
2. Дослідити державну політику в Українській Державі 1917-1919 рр.
3. Виокремити особливості становлення вищої школи 1917 – 1919 рр.
4. Охарактеризувати етапи становлення освіти в Українській Державі 1917 – 1919 рр

Об'єкт дослідження: Освіти в Українській Державі 1917-1919 років.

Предмет дослідження: Становище та роль освіти протягом 1917-1919 рр. в Українській Державі

Методи дослідження. Робота спирається на принципи системності та історизму, які реалізуються за допомогою загальнонаукового порівняльно-історичного методу. Їх органічне поєднання зумовлене темою, джерельною базою та концептуальною стратегією комплексного дослідження освіти в Українській Державі 1917-1919 років.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В УКРАЇНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ 1917 – 1919 РОКІВ

1. Аналіз історіографії дослідження.

В часи Революції 1917–1921 років боротьба за національно-культурне відродження набуло в Україні ледь не найважливішого значення. Освіта, культура, наукова розбудова українців стали невід’ємною складовою творення держави. В ході історичних подій українці з етнічної спільноти обернулись цілою політичною нацією. Результативна розбудова шкільництва, науки і вищої школи, культурне піднесення та пробудження національної свідомості стали важливою перемогою Української революції («Розвиток освіти під час Української революції», 2021 р).

Становлення і розвиток освіти в Українській державі 1917-1919 рр. відбувалися планомірно і ґрунтовно відповідно до вимог часу. Дослідженням стану розвитку освіти в період національно-визвольних змагань приділяли значну увагу наукові праці Н. Агафонової, С. Благівісного, В. Богуславської, С. Бутівченко, Л. Бдеєвої, Л. Дідух, О. Денисенко, О. Драч, О. Дудник та інші. . Власний досвід та події в освітній галузі висвітлив у своїй книзі «З історії освітнього руху на Україні за часи революції 1917 – 1919 рр.» С. Постернак. Саме С. Постернак у своїй праці розкриває питання змін у сфері національної освіти та аналізує причини нереалізованості реформ. Інші дослідники детально характеризують політику та заходи, які впроваджував уряд у систему освіти, даючи власне розуміння даного питання.

Після проголошення незалежності України, інтерес науковців до історичного періоду українського державотворення 1917 – 1921 рр. значно збільшився, хоча в радянські роки взагалі не досліджувався, а незначні згадки носили виражені негативні оцінки накладені ідеологічною пропагандою. Спираючись на такі обставини, з весни 1917 р. спершу на громадських засадах, а тоді і на законодавчих, Українська Центральна Рада намагалася розширили кількість україномовних закладів освіти, почавши зі створення початкових шкіл, училищ, гімназій і потім закладів вищої освіти. Голова УЦР М. Грушевський так говорив про створення української школи: «Всі інші народи, що дійшли до процвітання, освіти, дійшли тільки дякуючи тому, що мали просвіту на своїй українській мові... І наш нарід не інакшою тропою виб’ється з теперішніх злиднів, як тільки плакаючи своє, розширюючи освіту на рідній мові, а освітою

прийде і лад, і права» («Програма для середніх навчальних закладів» 1989 р).

Варто звернути уваги на діяльність та праці Івана Огієнка. Цей політичний діяч не тільки збагатив українську наукову базу, а й був одним з найвпливовіших людей ХХ століття у сфері освіти. Він виводить сприйняття вищої школи на новий рівень, а його діяльність в Кам'янець-Подільському університеті вирізнялась виїнярковою професійністю на далекоглядністю («*Розвиток національного шкільництва та педагогіки в 1917-1919 рр.*», 2007 р).

Під час Революції 1917–1921 років в Україні національно-культурне відродження стало ключовим аспектом державотворення. Освіта, культура та науковий розвиток сприяли перетворенню етнічної спільноти на політичну націю. Важливою перемогою революції було створення системи шкільництва, розвиток науки і вищої освіти, а також культурне піднесення та пробудження національної свідомості.

Становлення освіти у 1917-1919 роках відбувалося планомірно і відповідало вимогам часу. С. Постернак у своїй книзі досліджував зміни в національній освіті та причини невдач реформ. Інші науковці також детально аналізували політику уряду в цій сфері.

Після проголошення незалежності інтерес до цього періоду значно зріс. Українська Центральна Рада розширювала кількість україномовних закладів освіти. М. Грушевський підкреслював важливість освіти рідною мовою для процвітання народу.

Іван Огієнко зробив значний внесок у розвиток української освіти і науки, піднявши рівень вищої школи в Кам'янець-Подільському університеті.

1.2 Правове забезпечення розвитку освіти в Українській державі 1917 – 1919 років

Основними нормативно-правовими документами у сфері освіти в Українській державі 1917 – 1919 років є закони, проекти, циркуляри Генерального Секретаріату України, резолюції учительських з'їздів, пояснювальні записки Міністерства освіти УНР. Зазначмо, що усі пріоритети розбудови, а також стратегічні вектори становлення освіти, тобто організація нової школи, українізація школи, структура управління затверджувались резолюціями Всеукраїнського Учительського з'їзду в квітні та серпні 1917 року.

За часів існування Тимчасового уряду (08.03. 1917– 10. 06. 1917) освітніми питаннями займалися громадські організації, важливу роль серед яких відіграло Товариство шкільної освіти. В його обов'язки входила організація Всеукраїнських учительських з'їздів. Під натиском громадськості Тимчасовий уряд був вимушений дозволити впровадження освітнього процесу українською мовою (російська залишалась обов'язковою, але другою). Від перших днів Лютневої революції набувала все більшого поширення ідея створення української школи. Вони (зокрема . М. Стешенко, О. Ф. Музиченко, С. Ф. Русова, С. О. Сірополко, С. Т. Черкасенко, С. П. Пастернак, О. К. Дорошкевич, М. П. Василенко, Я. Ф. Чепіга, І. І. Огієнко, В. К. Прокопович) цілком розуміли власну відповідальність за розвиток незалежної української школи. В травні 1917 р. за наказом Міністерстві освіти росії був створений Державний комітет з народної освіти для реформування народної освіти. Цей комітет займався вирішенням питань про ведення справ народної освіти органами місцевого самоврядування, ліквідації шкільних рад, поняття інститутів директорів та інспекторів народних шкіл. Також значно збільшувалися права педагогічних рад, що дало змогу відновити вчительські вибори і вибори адміністративного персоналу школи, до того ж набував актуальності проект єдиної школи («Розвиток освіти під час Української революції», 2021р).

Вже після ухвалення Першого Універсалу Української Центральної Ради, 10 червня 1917 року, розпочинається новий етап розвитку українського руху та діяльності представницьких органів. З метою реалізації потреб виконавчих органів Українська Центральна Рада приймає рішення про створення нового органу – Генерального Секретаріату.

Генеральний Секретаріат складався з восьми генеральних секретарів, у тому числі і секретар з освітніх справ. У першій же декларації секретарства з освітніх питань зазначалося про необхідність керування шкільною освітою, проведенням українізації школи, виданням відповідних підручників, підготовка учительських кадрів. Для реалізації цих завдань було створено Всеукраїнську шкільну раду, що дозволяло контролювати процес організації освітнього процесу у школах. Обрали центрове бюро Всеукраїнську вчительську спілку на чолі із Софією Русовою («*Софія Русова. Жінка, якою пишаємось*», 2001 р).

За часів гетьманату (30. 04. 1918-15. 12. 1918) Україна діяла, як повноцінна держава. Це дало змогу ставати більш автономними і впровадити централізоване управління освітою. Гетьманським урядом на чолі з Павлом Скоропадським було досягнуто визначних успіхів у систематизації освітніх закладів в Україні. М. П. Василенко (міністр освіти з травня по листопад 1918) активно уводить в життя політику національної освіти та культури в Україні. У цей період продовжується, розпочата раніше українізація шкіл (проте темпи цього процесу помітно знизилися).

За влади Директорії (15.12. 1918 – початок листопада 1919) видано декрет про державну українську мову в УНР та новий український правопис, прийнято закони про запровадження всенародного навчання на основі державного бюджету, покращення матеріального забезпечення вчителів, децентралізацію управління освітою.

Основними нормативно-правовими документами у сфері освіти в Українській державі 1917–1919 років були закони, проекти, циркуляри Генерального Секретаріату, резолюції учительських з'їздів та пояснювальні записки Міністерства освіти УНР. Пріоритети та стратегічні вектори становлення освіти, такі як організація нової школи та українізація, затверджувалися на Всеукраїнських Учительських з'їздах у квітні та серпні 1917 року.

За часів Тимчасового уряду (березень – червень 1917 року) освітні питання вирішували громадські організації, зокрема Товариство шкільної освіти. Під їх тиском уряд дозволив впровадження української мови в освітній процес (при обов'язковому збереженні російської). Після ухвалення Першого Універсалу Українська Центральна Рада створила Генеральний Секретаріат, який займався питаннями українізації школи, підготовки підручників та учительських кадрів.

Під час гетьманату Павла Скоропадського (квітень – грудень 1918 року) було впроваджено централізоване управління освітою. Міністр освіти М. П. Василенко активно втілював політику національної освіти, хоча темпи українізації шкіл знизилися.

За влади Директорії (грудень 1918 – листопад 1919 року) було прийнято декрет про державну українську мову, новий правопис, закони про всенародне навчання, покращення матеріального забезпечення вчителів та децентралізацію управління освітою.

РОЗДІЛ 2. ДЕРЖАВНА ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА В УКРАЇНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ В 1917 – 1919 РР

2.1. Формування національної шкільної освіти в Українській державі

Протягом 1917-1919 рр. Українська Держава пережила кілька змін державного апарату, кожен з яких вносив свої корективи в питання національної освіти.

Доцільно виділити етапи формування національної шкільної освіти в Українській Державі 1917-1919 рр.

Перший етап (з лютневої революції до I Універсалом Центральної Ради 10 червня 1917 р.) – правління російського Тимчасового уряду. Для цього періоду притаманне колективне керування освітнім процесом громадськими організаціями, найважливіша з них це – Товариство Шкільної освіти. Воно фактично виконувало функції центрального державного органу у справах освіти, тобто робило те, що мав робити і не робив Тимчасовий уряд.

Товариством було організувало Всеукраїнський з'їзд учителів у квітні 1917 р. Там приймалися рішення про утворення Всеукраїнської вчительської спілки та Головної Шкільної Ради. Друга, по суті, була першим офіційним українським державним органом з освітніх питань.

Тобто, ініціативу створення української національної школи взяло на себе українське вчителство. Під тиском Тимчасовий російський уряд був змушений дати дозвіл на запровадження української мови в школах, однак російська мова стала другою після української й стала обов'язковим предметом.

Другий період (10 червня 1917 р. – розпущення Центральної Ради 30 квітня 1918 р.) – час правління Центральної Ради. I Універсалом вона проголосила Україну автономною. Тоді ж було утворено Генеральний Секретаріат Освіти на чолі з І.Стешенком.

Секретаріат освіти разом із Всеукраїнською учительською спілкою негайно розпочали українізацію школи, яка мала багатогранний характер: викладання української мови, запровадження українських предметів, створення книжок і посібників українською мовою, розширення існуючих українських шкіл і реорганізацію російських шкіл в українські. шкіл, підготовки українських учителів тощо.

Влітку 1917 р. відбулися дві Всеукраїнські вчительські конференції, які привели до створення національної системи освіти. На другому з них (у серпні) було проголошено правила створення української школи: усі школи

рівні, визнається право всіх на безплатну освіту. Обов'язкова освіта також є частиною декларації разом із правом кожного на релігійну освіту.

Після проголошення незалежності Української Народної Республіки 22 січня 1918 р. замість Генерального секретаріату освіти було створено Міністерство народної освіти на чолі з І. Стешенком. Клас був організований з метою надання всім дітям безкоштовної середньої освіти. Було прийнято концепцію децентралізації управління освітою: право відкриття шкіл було делеговано органам місцевого самоврядування. Міністерство намагалося встановити рівноправне партнерство з Наркоматом освіти Радянського Союзу в Харкові, але очікуваних результатів так і не було досягнуто.

Третій період (30 квітня 1918 р. – ліквідації Гетьманату 15 грудня 1918 р.) – Гетьманат на чолі з гетьманом Павлом Скоропадським. Дещо змінювалися основи системи освіти країни. Замість концепції децентралізації була прийнята концепція централізованого управління освітою. Новий міністр народної освіти професор Василенко заперечував ідею українізації існуючих шкіл, натомість пропонував створити нові навчальні заклади за державне фінансування. Це певним чином гальмувало темпи освітньої українізації. Розігнано Головну раду початкової школи. Під кінець Гетьманату, 27 листопада 1918 року, наказом гетьмана було створено Українську академію наук, яка мала 12 науковців. Першим президентом організації було обрано Володимира Вернадського.

Четвертий період (з середини грудня 1918 р. до початку листопада 1919 р.) – час влади Директорії відновленої УНР. Директорія, ставши на позицію, що тільки національна освіта може витворити активну націю, поставила освіту у своїй політиці на перше місце. Міністром народної освіти у цей період став професор І.Огієнко.

Директорія приймала рішення щодо запровадження в Україні загальної, безкоштовної та якісної освіти, щодо покращення матеріального становища вчителів, щодо децентралізації управління освітою. У 1919 році була запропонована єдина школа в Україні. В описі проекту зазначалося, що передбачається запровадити триступеневу уніфіковану загальноосвітню школу: молодша школа (4 роки); середня школа (4 роки); колегія (4 роки). Перші два ступені складали цикл початкової школи, а третій ступінь складав цикл середньої школи. У січні 1919 року Директорія ухвалила закон про стан української мови в УНР.

2.2. Становлення української вищої школи в 1917 – 1919 рр

Намагаючись вирішити питання про те, як творилася Україна та її народ у часи боротьби за свободу, лідери України разом із різними культурними та громадськими групами значну увагу зосередили на створенні системи вищої освіти та наукових досліджень у країні. Центральна рада та Генеральний секретаріат освіти відповідали за створення основи організаційної та практичної роботи в цій галузі.

Слова генерального секретаря народної освіти (1917 р.) І. Стешенка в циркулярі для здійснення освітньої стратегії, ухваленому II Всеукраїнським учительським з'їздом, підтверджують, що метою є просвітництво народу і його дітей до «високої науки», необхідної для людського щастя (Університетські вісти". 1917).

Важливо зазначити, що створення нового типу освіти відповідало цілям і хвилюванню вчителів, які вірили в демократію, і його розвиток отримав широку підтримку. Перший і Другий учительські з'їзди 1917 та 1918 років відповідно визначили основні цілі розвитку освіти в Україні.

Першим польотом у реалізації університетського проекту (планувалося відкриття закладів у 5 містах) став Київський український національний університет, який був створений завдяки зусиллям таких організацій, як: Українське наукове товариство, Київська організація «Просвіта», товариство «Практика», низка кооперативних організацій.

1. У проспекті КУНУ зазначено:
2. 1. Національний український університет є вищою школою з викладанням українською мовою, і лише частково на окремих курсах з іншими мовами.
3. 2. Як українська, вона надає великого значення наукам в українознавстві, а як національна, служить потребам українського народу і всіх людей, що живуть в Україні, і, як всякий суверенітет, планується в ньому широке коло наукових предметів. навчання, як і в університетах інших націй.
4. 3. Відкрито одразу аж три факультети: історико-філологічний, фізико-математичний, юридичний, які невдовзі мають бути створені й на інших факультетах; приймалися ті, хто вже закінчив середню школу різного типу, а саме: учительський інститут, учительську семінарію, військово-фельдшерську школу, а також усі учні та студенти вищої школи без різниці статі, віросповідання, національності, віку не молодше 18 років. Крім

уже існуючих, мають бути так звані вільні слухачі з такою ж приблизною освітою.

5. Лекції в університеті передбачені трирічним курсом (Грушевський О, 1918 р.).

Рада лекторів постановила, що вступ до Київського українського народного університету буде навіть легшим, ніж до державних університетів, проте підготовка випускників при цьому цілком задовольняє університетські вимоги. Комісія по влаштуванню КУНУ сформулювала його основне завдання - «дати загальну освіту і такі наукові відомості, які дає університет державний» (Грушевський О, 1918 р.).

На словесно-українському відділі того ж факультету викладались: історія України, історія українського мистецтва, історія української літератури, українська мова, діалектологія української мови, методологія історії української літератури та ін.

Першу лекцію для студентів університету прочитав професор І.Огієнко, розпочавши нею свій відомий курс «Українська культура». «Культура наша велика, оригінальна, самостійна і серед слов'янських народів займає почесне місце, бере одне з перших місць» (Копилов А.О., Завальнюк О.М., 1999 р), - наголосив лектор.

Взагалі на навчання було прийнято відразу велику кількість студентської молоді:

- на історико-філологічний факультет - 420 осіб;
- правничий – 240;
- фізико-математичний - 140;
- 570 молодих людей, не маючи достатньої для зарахування в студенти освіти, стали слухачами підготовчого відділення (Колпакова О.В., 1987 р).

Пізніше цей підрозділ підготував приймальну команду університету. Вже після 1-2 курсів студенти мають вступати на факультети. За короткий час вдалося підготувати колектив високоспеціалізованих і працьовитих викладачів.

Тут працювало понад 30 викладачів і 16 приватних екскурсоводів. У зв'язку зі збільшенням курсів і планованим відкриттям медичного факультету на роботу в університеті надходили заяви від науковців Петрограда, Москви, Харкова, Одеси, Ростова-на-Дону, особливо з Галичини(Колпакова О.В., 1987 р).

Серед професорів відразу дали про себе знати здібними україномовними лекторами економіст М.І. Туган-Барановський, мистецтвознавець Г.Г.Павлуцький, філолог І.І.Огієнко, історик О.С.Грушевський, етнограф К.В.Широцький та ін. У процесі роботи КУНУ продовжував приймати юнаків та дівчат на навчання, не змушуючи їх чекати нового навчального року. Серед них були ті, хто навчався в російських державних університетах, різних інститутах, на вищих курсах(Колпакова О.В., 1987 р).

Підводячи підсумки роботи закладу за I семестр 1917-1918 навчального року, професор О.С.Грушевський зауважував, що «російські університети на Україні не могли дати такої освіти, бо якраз там, де треба було по західноєвропейським поглядам, там російська жандармська політика не допускала українознавства або як допускала, то з таким «протівоядієм», яке зовсім нищило цінність таких викладів...» (Копилов А.О., Завальнюк О.М, 1999 р.).

перший рік навчання КУНУ став відомий не лише в столиці, серед громадян України, а й загалом в Україні. За часів Гетьманату, коли міністр освіти М. П. Василенко реалізував великий проект національного університету, вдалося надати Київському національному університету статус державного. 27 липня 1918 року Рада Міністрів ухвалила закон про перейменування навчального закладу на Київський державний університет. Не минуло й місяця, 17 серпня, як український гетьман П. Скоропадський затвердив цей закон. У структурі цього закладу, окрім згаданих факультетів, є ще й медичний факультет.

Студенти КУНУ автоматично зараховуються на другий курс державного університету (“Розвиток освіти під час Української революції”, 2021р). В університеті були зібрані найкращі наукові сили України. Так, на історико-філологічному факультеті викладання здійснюють: доктор церковної історії архієпископ Олексій, доктор мистецтвознавства Г.Г. Павлуцький, магістр слов’янської філології А.М. .Х. Огієнко, доктор римського права Карпек, магістр церковного права Ф.І. Міщенко, доцент С.Д. Веселовський; на медичному факультеті – лікар: О. В.

Корчак-Чепурківський, В.М. Констангінovich, А.А. Тржецієвський, заст. Нещадименка, рядовий – доцент Є.І. Черняхівський та ін. (“Розвиток освіти під час Української революції”, 2021р). Лише невелика частина вчителів не українського походження, але вони досить прихильні до українського відродження (“Розвиток освіти під час Української

революції”, 2021р). На жаль, університет, який став форпостом національної вищої освіти в Україні, спіткала драматична і трагічна доля (*“Розвиток національного шкільництва та педагогіки в 1917-1919 рр.”*, 2007 р).

Неоцінним внеском в освіту України стала відкриття університету у Кам'янці - Подільському (перший ректор – І. Огієнко). В той же час було засновано Державний український архів, куди активно звозилися всі архіви про минуле України з Москви та Петербурга. Сама Софія Русова так відзивалась про створення університету, будучи на його відкритті *«Приїхали туди [до Кам'яця] окремим поїздом – ціле Міністерство Освіти, представники інших міністерств, просвітніх організацій та ін. ... Тут справді було місце для університету: сила архівів, два місцеві музеї, великий будинок семінарії і так близько до Галичини, до Європи. Всі казали, що це прорубується вікно в Європу, до її науки»*. (Русова, 1996р).

Його мета – дати бажаючим громадянам знання або поглибити їх з історії України, української мови, літератури і діалектології, церковнослов'янської мови, історії західноєвропейської і слов'янської літератури, мистецтва, естетики, музики, історії, наукового соціалізму, теорії соціалізму, соціальної психології, соціальних теорій і марксизму, різних галузей права, політекономії, статистики, біології, фізіології, анатомії, фізики, астрономії, географії, геології, агрономії, арифметики, алгебри, геометри та ін. (Копилов А.О., Завальнюк О.М., 1999 р). На навчання, що тривало 2 роки, приймали осіб, які досягли 16 років і більше, мали щонайменше початкову освіту. Головою ради університету був В.Чехівський. Восени 1919 р. слухачами закладу стали 99 осіб (Копилов А.О., Завальнюк О.М., 1999 р). Навчальний процес відразу забезпечували 7 викладачів, у т.ч. 6, які працювали у КПДУУ (Копилов А.О., Завальнюк О.М., 1999 р).

У весняному семестрі слухачі I курсу обох факультетів вивчали вже по 16 дисциплін. Протягом 1919-1920 навчального року заняття проводили майже 20 викладачів (Колпакова О.В., 1919 р). Формувалися й інші університетські центри. Йдеться про міста, де створювалися українські народні університети, - Полтаву, Чернігів, Вінницю, Житомир, Одесу, Миколаїв. Однак цей процес лише розпочався і був розрахований на тривалий час. Його перервав драматичний фінал Української революції. Влітку 1918 р. у Катеринославі було відкрито приватний російський

університет, який поповнив ряд діючих неукраїнських університетських закладів.

Таким чином, у 1917-1920 рр. в Києві і Кам'янці-Подільському сформувалися і функціонували університетські центри, задачею яких було виховати перспективних молодих кадрів із української інтелігенції, вони стали опорою національного державотворення, показавши що Україна має змогу готувати висококваліфікованих студентів.

2.3. Національна педагогіка в Українській державі

Українська педагогіка – національна наука про виховання молодого покоління України, представників національних меншин нашої Батьківщини, з глибокими гуманістичними традиціями, постійно підкріпленими мудрістю вищої освіти, найвищими досягненнями світової науки і культури .

Головною ідеєю української педагогіки є виховний вплив, спрямований на особистість і особу. Це сприяє тому, щоб кожна дитина змогла перебувати в гармонії із собою (здібностями, інтересами, можливостями) та з навколишнім світом і довкіллям, бачачи себе в ланцюжку: «минуле-теперішнє-майбутнє» (П. Кононенко – один авторів Концепції національного виховання).

Кожен учитель повинен знайти в собі сили розвинути свої здібності та творчі здібності, розкрити прихований потенціал у своєму «Я», щоб успішно реалізувати методи початкового виховання та навчання дитини життя.

Це одна з найважливіших умов для того, щоб школа стала школою радості, пошуку знань, гуманістичного спілкування та творчого життя дітей.

Класно-урочна система (більше 300 років) суворо керує студентським життям і повинна бути фундаментально вдосконалена. Це негативно позначається на здоров'ї, діти пасивно слухають, поверхнево засвоюють зміст навчання, не стимулюється перетворення змісту навчання в серці, душі та розумі. Знання не переходять у якість – перспективу, характер.

Кожного учня необхідно розглядати, як «Я — енергія», «Я — інтелектуальна духовна сила», «Я — рушій свого розвитку і виховання», «Я — господар становища». Тобто кожен учень самостійно, під мудрим керівництвом педагогів здобуває знання про Україну-Батьківщину, націю, людину, самого себе як індивідуально неповторну особистість.

Як бачимо, диктаторська, шовіністична і колись уніфікована радянська педагогіка трансформується в справді універсальну та науково виважену українську педагогіку. Українська етнопедагогіка становить міцний і непохитний фундамент національної виховної ідеології. Сучасна українська педагогіка враховує закономірності та особливості розвитку школи, національного виховання, виявляє та зміцнює європейські традиції національної системи освіти (з використанням досвіду, досвіду педагогічних методик Френе, Монтесорі, Дьюї та Вальдорфської системи).

Завдання української педагогіки: дослідження методики оновлення змісту освіти; Формувати в кожній особистості готовність і здатність до самосвідомості, самовиховання, самоорганізації, самосвідомості; Наукова аргументація шляхів, форм і методів роботи з учнівською та студентською молоддю; розвивати у молодого покоління високий інтелект, сучасне мислення, глибоке розуміння світових науково-культурних і технічних досягнень; поглиблене знання духовності (традиції, звичаї, рецепція законів, повага до Конституції України та її законів); Пробуджувати та виховувати почуття відповідальності перед своєю совістю, народом, Батьківщиною за вчинки, роботу, поведінку та результати діяльності; формування гармонійної єдності між правами та обов'язками, волелюбністю, свободою, почуттям дисциплінованості та порядку в особистому, сімейному та суспільному житті; досліджувати педагогічну проблематику як гуманістичну науку; Організувати комплексну педагогічну освіту батьків; побудувати освітню систему на кожному закладі; мета підготовки педагогічних кадрів, які володіють методиками і технологіями народного педагогічного календаря, козацької педагогіки, лицарського виховання, є українознавцями; Післядипломна підготовка першокласних патріотів-професіоналів (Колпакова О.В., 1996 р).

Українська педагогіка — це національна наука про виховання молодого покоління, включаючи представників національних меншин. Вона базується на гуманістичних традиціях та досягненнях світової науки і культури. Головна ідея полягає у виховному впливі на особистість, сприяючи гармонії дитини із собою та навколишнім світом.

Учителі повинні розвивати свої здібності та творчий потенціал для ефективного виховання дітей, перетворюючи школу на місце радості, пошуку знань і творчості. Класно-урочна система потребує вдосконалення, оскільки пасивне навчання негативно впливає на здоров'я і розвиток учнів.

Кожного учня слід розглядати як індивідуальність, що самостійно здобуває знання під керівництвом мудрих педагогів. Українська педагогіка трансформується від радянської до універсальної та науково обґрунтованої. Вона враховує розвиток національної системи освіти та використовує європейські педагогічні методики.

Завдання української педагогіки включають оновлення змісту освіти, формування самосвідомості та самовиховання, наукове обґрунтування методів роботи з молоддю, розвиток інтелекту і сучасного мислення, поглиблене знання духовності та відповідальності. Важливою є гармонія між правами та обов'язками, свобода та дисциплінованість. Педагогічна освіта батьків та підготовка педагогічних кадрів є ключовими аспектами для успішного виховання молодого покоління.

ВИСНОВКИ

В засвоєнні у дітей та молоді національної традиції, фундаментальних систем знань у рідній мові, фольклор і етнографія запобігають історичному краху з пам'яті, бездуховностей, моральному збоченню, залучають завдяки рідній культурі до культури світу. Яскравий взірець являється той, хто своїм прикладом оберігає власну національну культуру, старовину країни і народу.

Народна педагогіка в значній мірі пов'язана з подоланням багатьох негативних явищ. Неодмінною умовою подальшого розвитку в науковій педагогічній теорії та практиці являється її використання. Реалізуючи ідеї, принципи та засоби народознавства у сімейному та шкільному вихованні, можна стати на шлях, що виведе будь-яку школу із системи самого звичайного навчання та бюрократичності та заорганізованості у навчально-виховному процесі.

Застосовуючи у вивченні основи в науках, позакласної й позашкільної роботи науково обґрунтованих систем знань щодо історії, культури, мистецтва рідного народу, пізнання і практичне, творче продовження учнями в сім'ї та школі в народних традиціях, звичаях та обрядах, реалізація в принципах, засобах та методах в народній педагогіці певною мірою звільняє від багатогранного процесу у вихованні від штучності й надуманості, від малоефективних, а то й шкідливих "виховних заходів".

Використовуючи у сучасному родинно-громадському вихованні історичні традиції і тенденції розвитку в народній педагогіці, то відбуватиметься процес сприяння розбудови національної школи, утвердження в принципах гуманізму і демократизму суспільного життя, примножуючи добро і щастя на землі.

Отже, прийшов цей час, коли необхідним є якомога впевненіше повернутися в народну педагогіку в Україні.

Це зумовлено соціальними потребами суспільства у будівництві суверенної української держави й етнізації підростаючих поколінь на основі відроджуваної національної культури народу, вкрай незадовільним використанням досягнень етнопедагогіки в теорії і практиці національної системи виховання в Україні.

Особливою проблемою у створенні та застосуванні виховних систем, адекватних до потреб в українському державотворенні та формуванні високоосвіченої, духовно - багатой та морально стійкої особистості, достойного громадянина демократичної європейської держави.

РЕЗЮМЕ

Період 1917-1919 років був переломним в українській історії, позначений боротьбою за національну незалежність і створенням Української Держави. Освіта відігравала вирішальну роль у цьому процесі, оскільки розглядалася як життєво важливий інструмент націєтворення та культурного відродження.

У першому розділі досліджуються теоретичні та правові засади розвитку освіти в Українській Державі в цей період.

Важливість освіти для націєтворення: Освіта була визнана ключовим чинником формування національної ідентичності та розбудови українського громадянського суспільства. Вона розглядалася як засіб поширення знань, просування культурних цінностей та виховання почуття патріотизму серед українського населення. Українізація освіти: Однією з головних цілей освітньої реформи була українізація системи освіти. Це передбачало заміну російської мови викладання на українську, введення української історії та літератури в навчальну програму, а також підготовку українських вчителів.

У другому розділі розкрито сутність етапів, які були характерними для освіти в Українській Державі 1917-1919 рр.

Протягом 1917-1919 років Українська Держава пережила кілька змін державного апарату, що впливало на національну освіту.

Перший етап (лютий 1917 – червень 1917): російський Тимчасовий уряд. Громадські організації, зокрема Товариство шкільної освіти, керували освітнім процесом. Другий етап (червень 1917 – квітень 1918): правління Центральної Ради. Проголошення автономії України та створення Генерального Секретаріату Освіти. Третій етап (квітень 1918 – грудень 1918): Гетьманат Павла Скоропадського. Четвертий етап (грудень 1918 – листопад 1919): влада Директорії УНР.

Ці етапи показують еволюцію національної шкільної освіти, важливість освіти для національного відродження та державотворення.

Виклики та обмеження: Незважаючи на значний прогрес, досягнутий у реформі освіти, існують також виклики та обмеження. Брак ресурсів, війна, що триває, та політична нестабільність того періоду ускладнювали повну реалізацію всіх запланованих реформ.

Курсова робота складається із 22 сторінок. У списку використаної літератури налічується 16 джерел.

Ключові слова: освіта, Українська Держава, українізація.

RESUME

The period of 1917-1919 was a turning point in Ukrainian history, marked by the struggle for national independence and the creation of the Ukrainian state. Education played a crucial role in this process, as it was seen as a vital tool for nation-building and cultural revival.

The first chapter explores the theoretical and legal foundations of the development of education in the Ukrainian state during this period.

The importance of education for nation-building: Education was recognized as a key factor in the formation of national identity and the development of Ukrainian civil society. It was viewed as a means of disseminating knowledge, promoting cultural values, and fostering a sense of patriotism among the Ukrainian population. **Ukrainization of education:** One of the main goals of the education reform was the Ukrainization of the education system. This involved replacing the Russian language of instruction with Ukrainian, introducing Ukrainian history and literature into the curriculum, and training Ukrainian teachers.

The second section describes the essence of the stages that characterized education in the Ukrainian State in 1917-1919.

During 1917-1919, the Ukrainian state experienced several changes in the state apparatus that affected national education.

The first stage (February 1917 - June 1917): the Russian Provisional Government. Public organizations, including the Society for School Education, managed the educational process. **Second stage (June 1917-April 1918):** the rule of the Central Rada. Proclamation of Ukraine's autonomy and creation of the General Secretariat of Education. **Third stage (April 1918 - December 1918):** Hetmanate of Pavlo Skoropadskyi. **Fourth stage (December 1918 - November 1919):** the rule of the UPR Directory.

These stages show the evolution of national school education and the importance of education for national revival and state-building.

Challenges and limitations: Despite the significant progress made in education reform, there are also challenges and limitations. The lack of resources, the ongoing war, and the political instability of the period made it difficult to fully implement all planned reforms.

The term paper consists of 22 pages. The list of references includes 16 sources.

Keywords: education, Ukrainian state, Ukrainization

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

Програма для середніх навчальних закладів. Історія 5–11 кл. Київ: Радянська школа. 1989 р. 96 с.

Розвиток освіти під час Української революції 1917–1921 років | Шкільний сайт. (n.d.).

<http://yablunivka-internat.com.ua/metodychni-rekomendatsiyi-do-opanuvannya-temy-pro-rozvytok-osvity-pid-chas-ukrayinskoji-revoljutsiyi-1917-1921-rokiv/>

РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОГО ШКІЛЬНИЦТВА ТА ПЕДАГОГІКИ В 1917-1919 рр. (n.d.). Pidru4niki.

https://pidru4niki.com/81971/pedagogika/rozvitok_natsionalnogo_shkilnitstva_pedagogiki_1917-1919

Етимологічно-семантичний словник української мови. Том IV (П-Я) - Іван Огієнко - Тека авторів - Читиво. (n.d.). Читиво.
https://chtyvo.org.ua/authors/Ohiyenko_Ivan/Etymolohichno-semantychnyi_slo_vnyk_ukrainskoi_movy_tom_IV_P-Ya/

Божук, Л. В. (2012). Освітня політика Центральної Ради у контексті українського державотворення. Гілея, 66, 98-104 (Božuk, L. V. (2012). Educational policy of the Central Council in the context of the Ukrainian nation. Gileâ, 66, 98-104)

«Софія Русова. Жінка, якою пишаємось». (n.d.). msmb.org.ua.

<https://msmb.org.ua/biblioresursi/bibliografiya/osobistosti/sofiya-rusova-zhinka-yakoju-pishayemosy/>

Русова С. Мої спомини. – К., 1996. – С.149 – 150.

Тема 13. Розвиток освіти й шкільництва в Україні у ХХ ст. - Studentam.net.ua. (n.d.). <https://studentam.net.ua/content/view/2265/85/>

Сушицький Ф. Про вищі українські школи на Україні // Вільна українська школа. - 1917. - № 2. Жовтень. - С.108-109.

Нові державні університети на Україні // Вільна Українська школа. - 1918. - № 10. Червень. - С.362.

Перший місяць // Університетські вісти. - 1917. - № 1. - С. 1

Грушевський О. Український Народний Університет // Шлях: Вісник літератури, мистецтва та громадського життя. - 1918. - 4.2. Лютий. - С.58.

Колпакова О.В. Національна вища школа в Україні (1917-1921 рр.) // Україна ХХст.: культура, ідеологія, політика: 36. статей.- К., 1996. -С.13.
Історія Києва. У 3-хт., 4-х кн. - Перекл.з рос. - Т.3. Кн.1. - К., 1987. -Г.14.

Колпакова О.В. Український державний університет у Києві. - С.36
Становище Київського Державного Українського Університету // Вільна Українська школа. - 1919-20 шк.рік. - 4.1-3. - С.95.

Копилов А.О., Завальнюк О.М. Кам'янець-Подільський державний український університет: від ідеї створення до ліквідації (1917- 1921 рр.) // Укр. іст. журн. - 1999. -№ 4. - С.42-43.

Копилов А.О., Завальнюк О.М. Кам'янець-Подільський державний український університет: від ідеї створення до ліквідації (1917- 1921 рр.) // Укр. іст. журн. - 1999. -№ 4. - С.46.